

ULUSLARARASI SOSYAL ARAŞTIRMALAR DERGİSİ THE JOURNAL OF INTERNATIONAL SOCIAL RESEARCH

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi / The Journal of International Social Research
Cilt: 13 Sayı: 72 Ağustos 2020 & Volume: 13 Issue: 72 August 2020
www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

EDİP CANSEVER'İN "KÜLDEN ADAMLAR" ADLI ŞİİRİ ÜZERİNE BİR ÇÖZÜMLEME AN ANALYSIS ON THE POEM OF EDİP CANSEVER "KÜLDEN ADAMLAR"

Gökçen SEVİM*

Öz

Modern Türk şiiri şairleri arasında yer alan Edip Cansever, diyalektik materyalist/Marksist bir yaklaşımla şiirini oluşturur. O; şiire, hayata dair görüşlerini bu perspektifte belirler ve şiirini somut bir temele oturtur. Düşüncüyü şiirlerinde başat bir noktaya koyan şair, lirik ve dramatik türlere ait unsurları şiiriyle buluşturur. Lirik-dramatik unsurlarla oluşturulan bu yapı, insan yaşamının kapitalist düzen içindeki trajik durumunun şiirleştirilmesidir. Cansever şiirlerinde; mevcut düzene karşı direnmeye çalışan bireyin ayakta kalma/tutunabilme umudunu, trajik dramını, düzenle özdeşleşen bireylerin yabancılaşmasını, yalnızlık sorunlarını ele alır. Sistematik hale gelen ve insanı edilgenleştiren düzene başkaldıran şair, umudu şiiri için bir tutamak olarak konumlandırır.

İkinci Yeni Hareketi içerisinde adlandırılan Edip Cansever, kentleşme ile meydana gelen metalaşma/herkesleşme sorunsalını beş bölümden oluşan "Kül" adlı şiirinde dile getirir. Kent yaşamı içinde edilgen hale gelen öznelerin yaşadıkları dramın anlatıldığı bölümlerden biri olan *Külden Adamlar* adlı şiir, Prof. Dr. Şerif Aktaş'ın "*Şiir Tahlili Teori-Uygulama*" adlı kitabındaki metoda uyularak; zihniyet, yapı, tema, dil, ahenk kategorileri başlıkları altında incelenmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler; Şiir Tahlili, Edip Cansever, İkinci Yeni, Modernizm/Kent, Herkesleşme/Metalaşma, Yabancılaşma.

Abstract

Edip Cansever who is one of the genuine poets of Modern Turkish poetry writes his poems with a dialectic materialistic/Marxist approach. Cansever determines his opinions about life in this perspective and bases his poetry on a concrete ground. The thought is dominant in his poems and he merges lyric and dramatic elements in his poetry. This structure created with lyric-dramatic elements is the poeticization of the tragic condition of human life in the capitalist order. Cansever discusses the hope of surviving and the tragic drama of individuals resisting against the current order and the solitude and alienation problems of individuals identified with the order. The poet who revolts against the order that became systematic and passivities humans places poetry as a handle for hope.

Edip Cansever who is one of the İkinci Yeni (The Second New) Movement mentions the commodification problem emerging with urbanization in his poem "*Kül*" (Ash) consisting of five parts. *Külden Adamlar* (Man of Ash) which is one of the parts where the tragedy of subjects who became passive in the urban life will be examined under the titles of mentality, structure, theme, language, harmony categories in accordance with the method included in "*Poem Analysis Theory-Application*" by Prof. Dr. Şerif Aktaş.

Keywords: Poem Analysis, Edip Cansever, The Second New, Modernism/Urban, Commodification, Alienation.

* Bu makalenin bir bölümü "Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Bilgi Şöleni" ninde (12-14 Mayıs 2017 Erzurum) bildiri olarak sunulmuştur.

* Dr., ORCID ID: 0000-0002-9794-0810, e-mail:gokcen.sevim@yahoo.com

Giriş

Türk şiiri, toplumun ihtiyaçları paralelinde özellikle de Cumhuriyet dönemi sonrasında değişim ve gelişim gösterir. Modernizmin/Kapitalizmin getirdiği değişimler, bakış açıların değişkenliği, fikir akımlarının oluşumu gibi faktörlerin şiirde kendisine yer bulması, biçimde ve anlamda değişik uygulamaları beraberinde getirir. 1940' lara kadar şiirde milliyetçilik fikrinin ön planda tutulmasının ardından ortaya çıkan Garip şiiri, 1950' den sonra yetkinliğini yitirmeye başlar ve yerini İkinci Yeni Hareketi'ne bırakır. Bu hareketin oluşumu, sadece kendisinden önceki akıma bir tepki niteliğinde birden ortaya çıkmaz. Zira bu oluşum, tarihsel süreç ve çevre düzleminde meydana gelen toplumsal, siyasal değişimler nedeniyle gelişim gösterir. "Bir edebi hareketi, yeniliği bıçakla keser gibi, "tarihsel süreç"ten ve doğduğu "çevre"den kopararak, belli başlangıç ve bitiş tarihleri içinde açıklamaya çalışmak, araştırmacıyı yanıltabilir. O hâlde "tarihsel süreç ile "toplumsal/kültürel çevre"yi göz önüne almadan, İkinci Yeni Hareketi'nin doğuşunu şiire getirdiği yenilikleri, şiir anlayışındaki değişiklikleri doğru biçimde kavramak ve açıklamak mümkün değildir" (Karaca, 2010, 59-60). İkinci Yeni Hareketi'nin oluşumunu tek bir çizgide değerlendirme yanlısı üzerinde durulur, geniş bir perspektifte ele almanın önemi vurgulanır.

Toplumsal dönüşümün etkin bir şekilde hissedildiği 1950'lerde yaşanan gerek siyasi gerek ekonomik ve gerekse sosyal sıkıntılar, şiirde yeni oluşumlara kapı aralar. "Hem içerik hem de biçim bakımından bağımsız bir seyir izleyen İkinci Yeni'nin oluşumunda, devrin içinde olduğu siyasal, ekonomik ve sosyal bunalımların etkisi yadsınmaz" (Kanter, 2013, 11). II. Dünya Savaşı, tüm dünyayı etkisi altına aldığı gibi Türkiye'yi de olumsuz bir şekilde etkiler. Tek parti iktidarının neden olduğu siyasal zorluklar yaşamı daha da olumsuz hâle getirir. Ekonomik çıkmaz nedeniyle işsizliğin getirdiği bunalım tam bir savaş atmosferi oluşturur. Bu dönem içerisinde yaşayan şairler, devrin içindeki olumsuz koşullara tanık olur ve yeni bir şiir eğilimi başlar. Bu eğilim ve yönelim bilinçli bir şekilde bir araya gelinerek ortaya çıkan bir birliktelik değildir.

Sosyal çalkantıların geçirildiği dönemin kaotik havasında bireyselliğe yöneliş başlar. Toplumsal sorunların ötelendiği bu devirde, birey varoluşsal olarak ele alınır. İkinci Yeniciler, kapitalizmin bireye dikte ettiği hızlı gelişim ve değişim sonucunda ortaya çıkan kentleşmenin birey üzerindeki olumsuz etkisine dikkat çeker. "Politik görüşlerini, birey ve bireyin toplumsal yaşamdaki sıkışmışlığı/kuşatılmışlığı ve uyumsuzluğu üzerine kuran İkinci Yeni şiirinin öncüleri, kapitalizmin kurduğu baskı ve kentleşmenin yol açtığı bunalıyı, varoluşsal sorunlar bağlamında" (Erdost, 2009, 57) ele alarak başkaldırır. Bu şairler, bireyin yalnızlaşma, yabancılaşma, sıkışmışlık duygularını ontolojik olarak değerlendirir.

Tek partili bir iktidarın Türkiye'de egemen olması, toplumsal olarak içe dönük bir yaşantı biçimini beraberinde getirir. İçe dönük bu yaşam biçimi, sanatçılar için çok partili döneme geçiş ile değişim gösterir. Sanatçılar Avrupa'nın kültür ve sanat hayatlarını tanımaya, çeşitli düşünce ve sanat anlayışı ile tanışmaya başlar. 1950'lerde yaşayan kuşak başta varoluşçuluk felsefesini tanır. "Varoluşçuluk; köklerinden kopmuş, temelini yitirmiş, geçmişe, tarihe güvenini kaybetmiş, topluma yabancılaşmış, mutsuz, huzursuz insan varlığını dile getiren bir felsefedir. Bu felsefe daha çok, toplum içinde yaşayan bireyin tehdit altında olduğu, günümüzle gelenek arasındaki bağlantının koptuğu, manasız bir varlık hâline geldiği, kendi kendini yitirmek tehlikesinin, baş gösterdiği yerde ortaya çıkar" (Sartre, 1997, 10). Bireyin kendini tanımladığı başlangıcı olan manasızlaşma, kendi kendini yitirme tehlikesi, yabancılaşma, mutsuz olma gibi olumsuz duygular varoluş felsefesini ortaya çıkarır. Varoluşçuluk felsefesinde insan, *ben kimim?* sorusuyla başladığı yolculuğunda kendi gerçekliğini arama serüveni içine girer. Kendi kimliğini, varlığını, toplum içerisindeki yerini ve topluma karşı sorumluluklarını da yeniden sorgular. Kendi özünü yeniden yaratma durumunda kalan insan; dünyalık yaşamda acı çekerek, bunalım içerisinde yaşayarak kendini belirlemeye ve tanımlamaya çalışır.

Varoluşçuluk akımının etkisi, daha çok tiyatro ve romanlarda görüldüğü gibi şiirlerde bu etki, Sürrealizm ile iç içe veya ondan da birtakım nitelikler alarak kendini gösterir. "Sürrealizme konu edinen malzeme, akli değildir. Onun malzemesi aklın ve iradenin dışında, kendiliğinden otomatik olarak meydana çıkan ruhsal olaylar, bilinçaltından gelen çağrışımlar ve rüyalar. Sürrealizm bu ruhsal olayları oldukları gibi ve hiçbir müdahalede bulunmadan aktarmak amacındadır" (Çetişli, 2010, 139). Sürrealizmde gerçek, akli değil bilinçaltındadır. Gerçek insana ulaşma yolunun öncelikle şuurlatma inmekle mümkün olduğu düşüncesi hâkimdir. Zira akıl şuurlatma yer edinen ruhsal olayların çıkışına engel olur.

II. Yeni Hareketi şiirlerinde de Avrupa'daki akım ve felsefi düşünceler yerini alır; Sembolizm, Dadaizm ve Gerçeküstüçülük'e (Sürrealizm) kadar uzanan geniş bir yelpaze üzerinde batı şiirinin yaşadığı hemen her türlü deneyimden yararlanır. Bu hareket içerisinde yer alan Edip Cansever, varoluşçuluğun odak noktası olan huzursuz bireyin durumunu ele alır. Yabancılaşma, herkesleşme ve yaşamın saçmalığını içine alan varoluşçuluk, Cansever'in de şiirlerinde görülür. "Bunalım edebiyatının dünyayı ve insanı egzistansiyalist tarzda kavramasıyla bağlı bir başka eğilim net biçimde ortaya çıkmaktadır. Türk nazmında 50'li yılların ortalarında ve 60'lı yıllarda "İkinci Yeni" adı altında ortaya çıkan bazı şairlerin sanatı da egzistansiyalist felsefi-etik

anlayışlara dayanmaktadır. Yabancılaşma ve yaşamın saçmalığı konusu bu akımın temsilcileri arasında örneğin bunların içinde önemli yeri olan E. Cansever'in şiirlerinde neredeyse en temel yeri kaplamaktadır" (Uturgari, 2007, 2). Edip Cansever, sosyal değişimlerin paralelinde şekillenen ve yaşam şeklini ortaya çıkaran bunalım edebiyatının temeli olan varoluşçuluğu şiirlerinde yer alan öznelere açıklar. Öznelere dünyalık yaşamlarındaki uyum ya da uyumsuzluğunu, herkesleşmesini, yabancılaşmasını, yalnızlaşmasını, duyarsızlığını, varoluşsal problemler ekseninde sorgular ve şiirlerinde somutlar.

KÜLDEN ADAMLAR

Bir saat ne kadar yaşar eskici dükkânında
Bir ırmak bir taş köprüye sarmaşıkça

Koşar bakışları külden adamlar
Ordan oraya
Soğuk etlere, sosislere, yumurtalara
Konservelere ve jambonlara
İtişirler, üşüşürler, saatlerine bakarlar
Koşuşurlar masalara, bardaklara, ayakta durmalara
Bir sosisli sandviç peynirli bir sandviçle
Bir işaret parmağı bir işaret parmağıyla
Bir ceket bir kazakla
İki düğme birbiriyle... Sonra
Yavaş yavaş çiftleşir kalabalık
Yağlı kâğıtlar, cigara izmaritleri, ruj lekeleri kalır ortalıkta
Ve doğar ıslak cesedi külün
Bir daha doğar
Kurudukça savrulmaya

Her şey kül için! Her şey kül için! Her şey!
Bağırır bakışları külden adamlar
Toplanır tüneğinde puhu kuşu da
Ve bakar bunca zamandır geldiği yola
Yorgun, tozlu yol kokulu yola
Açar kanatlarını, saldırır ötelere yeniden
Bu külle sıvanmış kentten
Dalar boşluğa.

Ah her yanda küller her yanda.

Kül/Külden Adamlar, Sonrası Kalır I, 553

1. Zihniyet

Eser meydana getirilirken oluşturulduğu dönem ile sıkı bir ilişki içinde olur; dönemin özelliklerinden faydalanır ve o dönemi yansıtır. Mevcut dönemin zevk ve anlayışı eseri etkiler; eserin muhtevasında, yapısında, anlatımında varlığını hissettirir. Bu zevk ve anlayışı eser içerisinde kavrama, metnin tahlilini daha doğru değerlendirme açısından önemlidir. "Çözümleme ve değerlendirme işini gerçekleştirecek kişinin, eserin yazıldığı dönemin en geniş anlamda kültür değerleri, yaşama tarzı, insanlar arası ilişkileri düzenleyen güç ve kurallar bütünü hakkında bilgisi olması gerekir. O, bu bilgi birikimiyle çözümlemek ve değerlendirmek üzere ele alınan metnin, hangi zihniyete bağlı kalınarak yazıldığını metinden anlayabilecektir" (Aktaş, 2009, 29). Değerlendirme yapan kişi, dönemin kültürel değerlerine, zihniyeti meydana getiren güç ve kurallara yeterince hâkim ise o derece de metni anlamlandırma yetkinliğine de sahiptir. Zira eserin zihniyetini işaret eden göstergelerin işlevsellik özelliği, bu yetkinliğe sahip olmayan okur için bir anlam ifade etmez. Dolayısıyla okur için metni anlamlandırma durumu güçleşir.

Edebi metinlerin yazıldığı dönemin izlerini taşıma durumu, metnin dilinde de kendini gösterir. Dönem ile iç içe olan ahlaki yapı ve estetik anlayış, dile getirilen şartlar düzleminde kaleme alınır. Bu sebeple dil kurallarının kullanımında o dönemden faydalanılır. "Şiirde yeğlenen estetik beğeniler, temalar, şiire özgü ses, söyleyiş yapı; kullanılan imgelerde zihniyet terimiyle ifade etmek istediğimiz hususlarla iç içedir. Onlar yapı

ve söyleyiş gibi özellikle de metnin yazıldığı dönemi adeta temsil ederler” (Aktaş, 2009, 30). Her dönem, değişimle birlikte kendi şiirini meydana getirir. Değişen beğeniler, temalar, söyleyişler insan temelinde değişkenlik gösterdiğinden, dönemi belirleyen etkenlerin oluşturduğu zevk ve anlayış zihniyet teriminin başat açılımını oluşturur.

Dönemin geçirdiği değişim ve şartlara bağlı olarak Edip Cansever *Külden Adamlar* şiirinde, kapitalist sistem düzenine sessiz kalan ve bu döngü etrafında hayatlarını sürdürmeye çalışan edilgenleşen bireylerin, yaşama ve kendilerine yabancılaşmasını ele alır. Kendi varlığının nedenselliğini araştıramayan, herkesleşen özneler, dönemin getirdiği buhranın içinde sıkışıp kalır. Modernleşmenin bütün ağırlığını taşıyan kent, betonlarla örülü soğuk ve cansız yüzünü, içindeki öznelerin/bireylerin yaşamına aksettirir. Canlılığını ve sıcaklığını yitiren özneler, belli bir sistemin halkası içinde aynı düzlemde koşuştururlar. Kendilik bilincinin başat sorularından biri olan *Kimim?* ve *Neyim?* sorularından uzak kalan bireyler, rutinleşmiş/kalıplaşmış bir döngü içinde yaşamlarını sürdürür ve ona göre davranırlar. Dönemin mevcut durumunu birey üzerinde tümleyen şair, edilgen özneye saçma, anlamsız, kim olduğunu bilmediği bir hayatı yaşatır. Birey yaşamını sonlandırınca kadar bu saçmalığın, cansızlığın, ayniliğin öznesi olur.

2. Yapı

Şiirin oluşumu belli bir yapı etrafında şekillenir. Bu yapı, ses ve anlam ikilisinin bir araya gelerek oluşturdukları birimler aracılığıyla tema ile buluşur. Belli bir düzen içerisinde birleşen bu birimler, dönemin zevk ve anlayışına paralel olarak oluşur. “Dönemin zevk ve anlayışının da, şüphesiz mensup olunan, yaşanan medeniyet ve kültür dairesiyle yakından ilişkisi vardır.” (Aktaş, 2009, 30) Bu ilişki ekseninde ele alınan metin, kendi içerisinde ayrı bir bütün olduğu gibi benzer birimlere de katkı sunan bir sistemdir. Birimleri birbirine bağlayan kuralları metinden hareketle ele almak ve bu kuralları şiire uygulamak, yapı açısından incelemektir. Yapı, biçim ve içeriğin ayrımını zorunlu kılarken içeriğin meydana gelişi, biçim aracılığıyla ifadesini bulur.

Edip Cansever diyalektik düşünceyi, şiirde önemli bir yere koyar ve ölçü kılar. Yaşama dair her şeye diyalektik açıdan bakan şair, şiirlerindeki birimleri bu düzlemde oluşturur. Diyalektik yapıyı bendler üzerine kuran Cansever, anlam dizgisini ve dramatik temayı okuyucuya bu temel üzerinden aktarır.

Edip Cansever’in *Külden Adamlar* şiiri, karışık dizeli serbest nazım şekliyle yazılır. “İkinci Yeni döneminden itibaren şiirini, artan oranda karışık dizeli serbest nazım şekliyle kaleme almıştır. (...) Söz konusu şiirlerinde dizeler ve birimler, daha çok konu ve temanın imkânıyla kümelenmiştir” (Öcal, 2009, 246). Şair, konu ve temayı birimler halinde geliştirici ve sonlandırıcı bir yapı etrafında ele alır ve bütünlüğü bozmamak ister. İki birimden oluşan şiirde birinci birim;

Koşar bakışları külden adamlar
Ordan oraya
Soğuk etlere, sosislere, yumurtalara
Konservelere ve jambonlara
İtişirler, üşüşürler, saatlerine bakarlar
Koşuşurlar masalara, bardaklara, ayakta durmalara
Bir sosisli sandviç peynirli bir sandviçle
(...)
şeklinde verilir.

Verili düzen içerisinde aynileşen/yabancılaşan öznenin rutin yaşamının anlatıldığı birimde, bireyin durumu dramatize edilir. Belli kalıp ve kurallar içerisinde yaşamak, bu atmosfere uyum sağlamak zorunda kalan birey, bu koşuşturmadan azade değildir. Bu nedenle o, mevcut düzenin içinde isyan etmeden kendisine biçilen yaşamı sürdürme telaşı içinde hareket eder. İkinci birimde ise;

Her şey kül için! her şey kül için! her şey
Bağırır bakışları külden adamlar
(...)

Şair, her yerin kül hâline geldiği ve insani değerlerin yok olduğu bu mekânda; insanın çaresiz bakan gözlerine dikkat çeker ve isyan eder. Dramatik yapı, bütün ayrıntıları belirgin bir senteze ulaştırılarak işlenir. Cansever, hem düzene karşı muhalif tavrını hem de düzenin ne’liğini yansıtmak ister.

Şairin şiirinde birimlerle içerik arasındaki ilişki, yapıyı oluşturan olumsuzlama ve olumlama diyalektiği içerisinde geçer. Umutsuzluğun ve herkesleşmenin aktarıldığı olumsuz bir birimden sonra, olumsuz duruma karşı çıkış ve isyan meydana gelir. Bu isyan olumlama anlamını verir ve diyalektik yapı oluşturulur.

3. Tema

Şiir metninin çözümlenmesinde yapı-tema birlikteliği başat bir unsurdur. Birbirinden ayrı düşünülmesi imkânsız olan bu bütünsellik, soyuttan somuta geçiş bağlamında önem kazanır. “Yapıyı meydana getiren birimlerin kesiştiği, birleştiği anlam değerinin en kısa ve yalın ifadesi temadır, bu da soyuttur. Bu soyut anlam, metindeki birimlerin merkezindedir, onlarla vardır, onların varlığında somutluk kazanır” (Aktas, 2009, 31). Metindeki her sesin ve anlam kaynaşmasının oluşumundan meydana gelen birimlerin değerini tespit etmek, aynı zamanda da temayı tespit edip, somutlaştırmaktır.

Edip Cansever, *Külden Adamlar* şiirinde; edilgen hâle gelen, varlığını yokluğa bırakan, hayata dair hiçbir beklentisi ve umudu olmayan bireyin çıkmazlarını sorgular, isyan eder. Modernleşme ekseninde meydana gelen metalaşma/herkesleşme durumunun mekânı olan kentlerdeki bireyin; yok oluşu/küle çevrilişi dile getirilir. Ekonomik modelin yansıtıcısı olan kent; küçük ve gündelik arzuların elde edilmesi imkânını sağlayan ve bu ihtiyaçları temin etmek zorunda kalan umutsuz insanların yaşadığı yerdir. Bu özellikleri kendisinde barındıran mekânda birey; isteğe bağlı olmaksızın kendisine biçilen rolü üstlenir, uymaya çalışır. Yaşamlarını ve varlıklarını anlamlandırma noktasında hiçbir arzusu olmayan bu öznel; bedensel olarak varlıklarını sürdürürken, ruhsal ve varoluşsal olarak yokluğu yaşar, giderek külleşir.

Edip Cansever şiirinde, *kül* kelimesiyle bireyin varoluşsal olarak yok oluşunu ve kent insanının yaşama dair umutsuzluğunu dile getirir. “Yanan nesnenin girdiği reaksiyondan fiziksel değişime uğrayarak çıkmasının görüntüsü olan kül; varlığın ve varoluşun yok oluşu anlamına gelir. Şiirde insanların ve yaşamların külden varlıklar olarak verilmesi; insanın yitmesini/gölge varlıklara dönüşmesini, yaşamların ontolojik ölümlerle sonlanmasını imler” (Geçen, 2014, 167). Külden varlıklar olarak nitelendirilen insanlar, varoluşlarını temellendirme ve güçlendirme eğiliminde olmayan, günlük ihtiyaçlarını elde etme çabasında olan makineleşmiş/ gölgeleşmiş varlıklardır. Kentteki her şey külleştiği gibi, içinde varlığını sürdüren varlıklar/insanlar da bu kadere mahkûmdurlar. Zira modernizmle değişen ve kapitalist sistemin bir çarkı olan kent, külü meydana getiren dev bir yangın yeridir. Diyalektik bir özelliğe sahip olan ateş, hem kül etme hem de var etme niteliğine sahiptir. İki boyutlu bir özellik ile nitelendirilen ateşi olumsuz boyutta “yakıp yıkan, kül eden” şeklinde tanımlayan Bachelard; “Ateş bir şeyin üstüne düşünce giderilemez bir renk bırakır” (2007, 70) diyerek bu duruma maruz kalan şeylerin eski ham hâlinin geri dönülemez durumuna dikkat çeker. Üzerine ateş düşen ve kül hâline gelen insanların kendi öz benliklerine dönüşü ve varoluşlarını anlamlandırmaları imkânsızlaşır. “Mısırlılar ateşin çok acıkmış ve doymaz bir hayvan olduğunu söylerlerdi. O doğan ve büyüyen her şeyi yiyip yutardı. İyice yiyip tika basa dolunca ve yiyeceği bir şey kalmayınca kendini yer; çünkü ısı ve devinimi vardır, bu nedenle besinsiz ve soluyacak havasız yapamaz” (Bachelard, 2007, 78). Varolan ya da varolmaya başlayan her şeyin ateş tarafından yutulup, yok edilmesi şiirde: kent merkezli verilir. Bu mekânda yaşamını sürdürmeye çalışan canlılar/insanlar, kapitalizmin getirdiği yok edici/ezici etkiyle kendi devinimini sürdürmek isteyen sistemin besleyici ve soluyacağı hava olur. Şiirde;

Bir saat ne kadar yaşar eskici dükkânında
Bir ırmak bir taş köprüye sarmaşıkça

dizesinde şair, sistemin halkasına takılan ve bu halkadan kopamayan insanların durumunu resmeder. *Taş köprü*, mevcut düzenin taşlaşmasını ve metalaşmasını; *bir ırmak* ise bu düzene takılı kalan insanların görüngüsünü yansıtır. Soğuk ve sert özelliğe sahip olan *taş köprü* insanı o kadar kendi etkisi altına alır ki *sarmaşık* şeklinde kendisine tabii/ bağımlı tutar. Bu sistem içerisinde varlığını devam ettirmek istemeyen ya da bu sisteme katkı sunamayan insanlar; düzen dışına itilerek, yokluğa bırakılır. “Nesneler, insanın doğal göstergesidir” (Karaca, 2010, 381) görüşüne hâkim olan Cansever, bireyin değersizliğini, önemsizleş(tiril)mesini ve kendine biçilen kaderi kabullenişini, eskici dükkânında bekleyen bir saate benzetir.

Koşar bakışları külden adamlar
Ordan oraya
Soğuk etlere, sosislere, yumurtalara
Konservelere ve jambonlara
İtişirler, üşüşürler, saatlerine bakarlar
Koşuşurlar masalara, bardaklara, ayakta durmalara
(...)

Modern çağın yerleşim mekânı olan kentler, insana olumlu bir yaşam sunarken onu, mekanikleştiren ve sıradanlaştıran bir hayata da mahkûm eder. “Makineleşmenin ve savaşların, insanları

benliğinden uzaklaştırdığı bir bunaltı dönemi olan yirminci asır" (Kanter, 2005, 15) bireyin varoluşsal olarak boşluğa düştüğü, sorunlar yaşadığı, herkesleşmeye başladığı bir zamanı ifade eder. Modern/ kapitalist insanın yaşadığı bu zaman dilimi; bütünlüğünü ve ne'liğini yitirmiş, kendi yaşamını ve çıkarlarını düşünen bakışları küleşmiş insanlarla dolar. Belli bir yönde adeta hipnoz edilen öznelere, bilinçsiz bir şekilde belirtilen çizgide hep beraber hareket eder. "Bilinçli kişiliğin kaybolarak bilinçsiz kişiliğin ele geçirilişi, duygu ve düşüncelerin telkin ve bulaşım (sirayet) sonucu aynı yöne yönelişi, telkinle alınan direktifleri vakit geçirmeden gerçekleştirme eğilimi, yani bireyin artık kendisi olmaktan çıkıp istem gücünden (iradeden) yoksun bir otomat durumuna girişi" (Freud, 2011, 15), insanları aynileştiren hareketin içine sürükler. Bireyi kendisi olmaktan çıkararak bu eylemler; nedensellik ilişkisi kurulmadan, verilen telkinler doğrultusunda kalıplaşmış davranışlar şeklinde devam eder. Şair, otomotlaşan hareketleri daha belirgin bir hale getirmek ve yok oluşu imlemek için külden adamların özellikle bakışlarını küleştirir. Canlılığın ve umudun yitirilmesini imleyen külden bakışlar, sistemin getirdiği robotlaşmanın ve mekanikleşmenin görüngüsüdür. Zira insanların oradan oraya şeylere koşuşturmaları ve şeyleri tüketmeleri hem umutsuzluklarını telafi etme ve kapatma isteklerinden hem de koşullanmış bir yaşamın edilgenliğinden gelir. Koşuşturma içerisinde olan insanların birlikte ve sürekli olarak saatlerine bakmaları, varoluşlarının farkındalığını yaşamamaları, zamanla olan ontolojik ilişkiyi kuramayışlarından. "Zaman varlığın içinde ya da varlığın dışında bir şey olmadığı için zaman ancak varlığın kendi hakikatidir" (Çüçen, 2012, 116). Varlığın hakikati zamansallıkla özdeştir ve bu bütünselliği tam olarak kavramak için varlığın mahiyeti kavranılmalıdır. Ontolojik olarak varlığı küle dönüşen külden adamlar, saatlerine bakma eylemleriyle bu yitikliğin görüntüsünü verir. Levinas'a göre; "zaman ölümlü varlığın varlık tarzıdır" (2011, 46). Küleşmiş adamlar, yaşamsal olarak varlıklarını devam ettirmiş olsalar da ruhsal olarak ölümü, bitmişliği yaşarlar. Varlığın geleceğini imleyen zaman şiirde, yaşamın sona ermesini değil; varlığın, varoluş anlamını kaybetmiş oluşudur.

Varoluşsal olarak bir boşluk/anlamsızlık yaşayan insanlar, kitleler halinde kentten kaotik sıkışmışlığı içinde koşuurlar. Külden adamların şeylere koşuşturmaları; varoluşlarının anlamını kavrayamamalarından ve umutsuzluklarından kaynaklanır. Külden adamlar içlerindeki hiçliği, telafi mekanizması olarak gördükleri nesnelere tüketerek yapar. Zira insanların başkalaşması/yapaylaşması sosis, jambon konserve gibi ürünlerle pekiştirilir. Saflığını ve doğallığını sistemleşen/metalaşan bir düzenin çarkına kapıran ve kendine ait biricikliğini ifade eden özellikleri bu çarkın dişlilerinde öğütme zorunda kalan insan, ruhsal yok oluşa fiziksel yapaylığı da eklemek durumunda kalır. Her şey doğallığından uzaklaştığı gibi tüketilen yiyeceklerde insanoğlunun kendisi gibi yapaylaşmak zorundadır. Masalara, bardaklara, ayakta durmalara kadar rutinleşen ve aynileşen eylemler, yaşamsal sürekliliği son bulana kadar insanın yazgısı olur ve devam eder. Bu da bir bakıma bedensel yaşam, ruhen ölümdür yani benliğin bedenden kısmen ayrılmış şeklini ihtiva eder. Laing; "Yaşamın sıradan koşulları içinde birey kendisini gerçekten çok gerçekdışı, gerçek anlamda yaşayandan çok ölü, kimliği ve özerkliği daima şüphede olacak kadar dünyanın geri kalanından tekinsizce farklılaşma şeklinde hissedebilir. Kendi zamansal sürekliliğini yitirebilir. (...) Kendini tözselden çok tözsel olmayan olarak hissedebilir" (2012, 40) şeklinde ifade eder. Yaşamın sıradan koşullarına ayak uyduramama durumu; ontolojik olarak güvenlik hissini yaşamayan bireyin, bu koşulları kendi varlığına bir tehdit olarak görmesinden kaynaklanır. Bu nedenle insan için özel hiçbir anlama sahip olmayan sıradan koşullar, sadece onun varlığını sürdürmesine katkı sağlamasından dolayı önemlidir. Kitle psikolojisi halinde hareket eden külden adamlar, sadece nefes alıp vermek, varlığını sürdürmek için şeylerin peşinde koşuştururlar.

Modenizmin/Kapitalizmin olumsuz görüntüsünün yansıtıcısı konumunda olan şiirde insanlar; kendilik bilincini yitirmiş, kalabalıklar içinde varoluşlarını anlamlandırmak yerine sadece var olmayı tercih eden, ayarlanmış bir robot şeklindedir. Hareket ediş ve duruşları belli bir sistemle kontrol edilen bu robot kül adamlar; yavaşça çiftleşerek bir araya gelirler, masalarına otururlar ve sonrasında buraya sigara izmaritlerini ve ruj lekelerini bırakırlar. Anlamsızlığın ve boşluğun görüngüsü olan bu oyalanmalar ve eylemler, sistemin tekelinde devam eden bir kısır döngünün resmedilmesidir. Şair bu sürekliliği ve kısır döngüyü doğar ıslak cesedi külün söylemiyle verir. Doğmak fiili olumlanan bir durumun göstergesi değil, daha doğarken küleşen bir olgunun/ölümün göstergesidir. "Küllerinden doğarak yeniden varolması itibariyle Anka kuşuna çağrışım yapan "doğma" eylemi şiirde yeniden varoluşu değil; yok oluşu simgeler. Öyle ki "sigara izmaritlerinin ve ruj lekelerinin" arasında yeniden doğan külün ıslak cesedi, ölümün kendisidir" (Geçen, 2014, 171). Kapitalizm halkası içinde yaşama adım atma/doğma eylemi dahi küleşme şeklinde meydana gelir.

Her şey kül için! Her şey kül için! Her şey!
Bağırır bakışları külden adamlar
Toplanır tüneğinde puhu kuşu da
Ve bakar bunca zamandır geldiği yola

Yorgun, tozlu yol kokulu yola
Açar kanatlarını, saldırır ötelere yeniden
Bu külle sıvanmış kentten
Dalar boşluğa.

Ah her yanda küller her yanda.

Her şey kül için! Her şey kül için! Her şey! dizesi, kapitalist sistemin insana dikte ettiği kuralların ve düzenin şair tarafından isyanını dile getirir. Bu isyan, herkesi sıradanlaştırması ve yok etmesine karşı verilen bir haykırıdır/başkaldırır. *Toplanır tüneğinde puhu kuşu da* dizesinde şair, külden adamların varoluşsal olarak derin bir boşluğa sürüklenişini puhu kuşunun yaşamıyla özdeşleştirerek verir. “Yunan mitolojisinde bilgelik tanrıçası Athena’ya eşlik eden baykuş’un zekâ ile bir ilişkisi olduğu düşünülür. Bu yönüyle puhu kuşu, bilincin merkezi olan insanın karşılığıdır. Boşluktan yontulmuş/olmayan bir tünek üzerinde varlığını sürdürmeye çalışan kuşun hali, yaşamını anlamsızlıklar üzerine kurmuş insanların simgesel ifadesidir” (Geçen, 2014, 167). Zeus’un kızı Atena ile özdeşleşen, baykuşgiller türünden biri olan puhu kuşu, bilgeliği temsil eder. Zekâsı bakımından puhu kuşunu, akıl/bilinç özelliğine sahip yegâne varlık olan insanda imleyen şair; yaşamı belli bir çizgi/düzen üzerine biçimlendirilmiş/mahkûm edilmiş insana benzetir ve bu düzene sebep olan sisteme isyan eder. O, edilgen hâle gelen öznelerin bahsedilen eylemlerine; trajik bir biçimde buna mecbur bırakılmalarına/seçim yaptırılmalarına, bu dramı yaşamalarına tepki gösterir. Puhu kuşu/baykuş, bilgi ve zekâsı dışında Anadolu’da uğursuzluk, ölüm anlamları ile yer alır. “Anadolu uluslarında baykuş uğursuz sayılır” (Eyüboğlu, 1998, 118). Cansever, ölümü ve uğursuzluğu imleyen puhu kuşu’nun tüneğinde toplanmasını; kentlerin sıkışık, karanlık mekânında/tüneğinde varlıksal alanı çiğnenen, yok olan külden adamların tükenişlerini vermek için kullanır. Kendisini tanımlandıramayan kül adamlar boşluk içinde kaybolur, gider. *Ah her yanda küller her yanda* ifadesiyle serzeniş ve umutsuzluğu imleyen şair, sistemin ağına takılan öznelerin her tarafta varolma üzüntüsünü ve sitemini dile getirir.

4. Dil

Kişiyeye ait duygu, izlenim, coşku ve duyarlılıkların ifade aracı olan dil, önemli bir iletişim aracıdır. Dil, insanları diğer varlıklardan ayıran, ona ayrıcalıklı olma özelliğini tanıyan en önemli yetenektir. Zira dil, insan zihninin aynası niteliğindedir ve zihin gücünün yansıtılmasında şiir de bir aracıdır. “Şiirin insan açısından en önemli yönü, insanın zihin gücünün, insan beyninin sınır tanımayan devinme yeteneğinin ve yaratıcılığının yansıtılmasına olanak sağlamasıdır” (Aksan, 2013, 32). Zihinde ortaya çıkan düşünceler, duygular, çeşitli çağrışımlar, şiir dilinde özgün bir hâle gelerek yeni bir iletişim yolu olur. Yoğun duygu ve düşüncelerin, iyi bir şekilde ifade edilmesi şiir diliyle ve bunu güçlü bir anlatımla başkalarına aktarabilmesi, şairin yeteneğiyle gerçekleşir. “Şair, eğer öteki insanlar arasından hayalleri, coşkusunu ve duygularının yoğunluğuyla ayrılıyorsa, bunları ancak güçlü bir anlatımla, iyi bir şiir diliyle başkalarına aktarabildiği ölçüde gerçek şair sayılır” (Aksan, 2013, 32). Şairin gerçek ve nitelikli bir özelliğe sahip olması, dildeki yaratıcılığı ve dil üzerindeki egemenliği bakımından farklı olmasıyla öne çıkar.

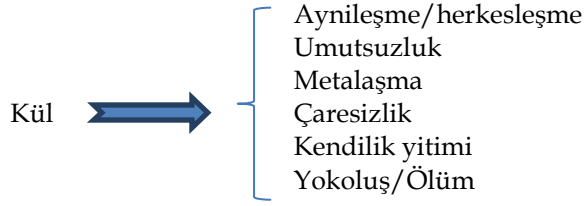
II. Yeni Hareketi, kendisinden önceki şiire karşı bir tepki özelliği taşır ve birçok değişikliğe gider. Alışlagelmiş şiir anlayışından farklı şiirler kaleme alan şairler, şiir dili noktasında da değişiklik yaparlar. “İkinci Yeni, Türk şiirini temelden sarsan, alışlagelen şiir anlayışını kıran bir şiir hareketidir. Özde bu hareket, evrene bakış, algılama ve düşünme biçimi, dil mantığı ve şiir biçimi bakımından önceki şiirle bir hesaplaşma ve hatta alışlageleni yıkma niteliğiyle öne çıkar” (Karaca, 2010, 199). Önceki şiirin algılama biçimini yıkmak ve dili sadece duyusal öğelerin yansıtıcısı olma özelliğinden kurtarmak isterler. Dilin alışılmış dil mantığını/kurallarını yıkarak bir gerçeklik yaratmaya çaba gösterirler. İkinci Yeni Hareketi içinde yer alan İlhan Berk; “İkinci Yeni, belki de şiiri tersinden okumaktır. İkinci Yeni mısrayı kırmak, dili bozmak, bir deformasyon yaratmak ister” (1994, 159) şeklinde ifade ederek, dilde ne gibi değişimlere kapı aralandığına dikkat çeker. Bu hareket içerisinde yer alan ve şiir dilinin değişimine en çok katkı sunan Ece Ayhan; “Biz genel olarak dili değiştirdik, grameri, sentaksı değiştirdik.” (2000, 40) der ve en büyük değişikliğin dilde meydana geldiğini belirtir. Yalın ve düzgün ifadenin ortadan kaldırıldığını; sessel, yazımsal, sözcüksel vb. sapmalara başvurulduğunu; sözcükler arasında bağdaştırmalar kurulduğunu belirtir.

Edip Cansever, ilk dönem şiirlerinde (İkinci Üstü) konuşma diline yakın bir dil kullanırken; İkinci Yeni dönemindeki şiirlerinde, (Dirlik Düzenlik’ten sonra) sözcüklerle alışılmamış bağdaştırmalar kurar ve kelimelerde deformasyonlara gider. Cansever, *düşüncenin şiiri’* ni yaratmak istediğinden; mısranın, şiiri şiir yapan bir öğe olmadığı düşünür ve mısra boşluğunun, düşünsel okumalar ile doldurulabileceğini dile getirir. Şiirde biçimi yadsımaz fakat içeriğe öncelik verir. Şiirde yalınlığa önem veren şair; yalınlık ve basitlik ikilemine dikkat çeker ve yalınlığın ustalık gerektiren bir özellik olduğunu söyler.

Şair, *Külden Adamlar* şiirinde; *kül* ve *külden adamlar* gibi kelime, kelime grupları ve cümlelerle; hem varoluşsal bütünlüğün sağlanamama durumunu, hem yalnızlığın verdiği çaresizliği, hem de herkesleşmenin neden olduğu acıyı ifade eder. Şiirde varoluşun yok edilmesi; dolaylı anlatımlarla, bir takım sözcük ve sözcük bağdaştırmalarıyla, onların yarattığı çağrışımlarla sezdirilir. Kapitalizmin birey üzerindeki yansımaları/etkileri *kül* üzerinden verilir. Cansever, sözcüklerin anlamını açımlayabilmek için değişik tasarım ve duygu değerlerinden, onların yarattığı çağrışımlardan büyük ölçüde yararlanır. Doğrudan doğruya imgeyi yansıtan ve şiire ad olan *kül/külden adamlar* kelime/kelime gruplarıyla; yok olma kavramı çağrıştırılır ve bu sözcüklerin anlamsal içerikleri devreye sokulur.

Alışılmamış bağdaştırmalar içerisinde yer alan *koşar bakışları külden adamlar* öbeğinde, *kül* değişik bir bağdaştırmayla kullanılır; “bazı maddelerin yanmasından sonra geride kalan toz madde” anlamı ikinci planda bırakılarak, aşağıdaki şemada gösterildiği gibi umutsuzluk, yabancılaşma, herkesleşme, kendilik yitimi, çaresizlik, metalaşma gibi anlamlar ön plana çıkarılır. Gerek *külün* taşıdığı duygu değerinden gerekse onun duygusal anlamından yararlanıldığı görülür.

Cansever şiirinde, *saat/eskici dükkânı* ve *ırmak/taş köprü* sözcüklerini kullanarak edilgen hâle gelen insanın dramını ve buna mecbur kılan sisteme karşı sitemini dile getirir. *Puhu kuşu* ile insan zekâsına çağrışım yaparak bir imgeyi yansıtan aktarmadan yararlanır. Kimi zaman birbiriyle ilişkisi olmayan kavramları bir araya getirir, (*koşar bakışları, bağırrır bakışları...* gibi) kimi zaman da sözcüklere yeni anlamlar yükler. (*doğar ıslak cesedi külün, külle sıvanmış kentten...* gibi) Şairin dili kullanmasındaki ölçüsü; çağrışım ve duygu değerleri barındıran özellikler taşımalarını sağlamak ve bireyin sorgulayıcı bir gözle hayata/hayatına bakmasıdır.

5. Ahenk

Şiir, ahenk özelliğine sahip olma bakımından diğer edebi türlerden ayrılır. Söyleyiş, anlam, ritim, ses benzerliği gibi özellikleri kendisinde bulunduran ahenk, bütünsel olarak işlev görür. “*Ahenk; tema çevresinde dille ses ve söyleyişi şiire özgü yapıda birliğe ulaştıran temel öğelerden biridir*” (Aktaş, 2009, 38). Şiirin teması dikkate alınarak kendine ait sesle okunması, bu seslerin kelimelerle birleşmesi ve bu birleşimle yeni birimlerin oluşması ahengi meydana getirir.

Külden Adamlar şiiri, bir huzursuzluğun/isyanın ve başkaldırının dile getirilişidir. Şair, yaşanan çağın insanlardan neler götürdüğünü ve sürdürülen hayatın insanları nelere mahkûm ettiğini, geniş kitlelere anlatmaya çalışır. Bu düzlemde şair, bu geniş kitleleri uyanışa davet etmek ve bu duruma başkaldırmak ister. Bu nedenle şair, metnin ahengini düzenlemek zorundadır.

Edip Cansever, şiirlerinde okuruna vermek istediği izlekleri, yinelemelere sıkça başvurarak yapar. “*Cansever şiiri, temel işlevi metin içinde anlatılmak istenen hususiyeti vurgulamak, söyleşi ritim ve ahenk bakımından zenginleştirmek olan biçimbirimsel yinelemeler bakımından zengin bir şiirdir*” (Öcal, 2009, 345). Şiiri ahenk, ritim, anlam bakımından zenginleştirmek için yinelemelere başvuran şair, bunu çeşitli şekilde yapar.

Ön Yineleme: Dizelerin baş taraflarındaki sözcük ya da sözcük gruplarının tekrarlanmasıyla oluşan yinelemelerdir.

Koşar bakışları külden adamlar

Koşuşurlar masalara, bardaklara, ayakta durmalara

Bir sosisli sandviç peynirli bir sandviçle

Bir işaret parmağı bir işaret parmağıyla

Bir ceket bir kazakla

Şair, kapitalizmin mecbur kıldığı robotlaşmayı, verili düzenin bir gerçeği olarak dile getirirken “koşma” eyleminden faydalanır. Koşuşturulan şeylerin önemsizliğini de “bir” sıfatını kullanarak yapar.

İkiz Yineleme: Vurgulanmak istenilen şeyi anlatmak ve belli bir ritim ve ahenk oluşturmak amacıyla ikiz yinelemeye başvurulur. İkiz yinelemeler aynı sözcüğün tekrar edilmesiyle yapılır.

Her şey kül için! Her şey kül için! Her şey!

Ah her yanda küller her yanda.

Şair, harcanan zamanın ve emeğin sadece yokluğu imleyen kül için olduğunu ve bu yok oluşun yaşamın her tarafına sindiğini vurgulamak için, ikiz yinelemelerin imkânına başvurarak belirginleştirmeye çalışır.

Ek Yinelemeler: Aynı yapım ya da çekim eklerinin değişik sözcüklerde yinelenmesidir.

Kül den Adamlar

Koşar bakışları kül den adamlar

Soğuk etlere, sosislere, yumurtalara

İtişirler, üşüşürler, saatlerine bakarlar

Ritim ve söyleyişi kuvvetlendirmek ve konuyu vurgulamak amacıyla kullanılan ek yinelemelerde şair, '-lar' ekiyle büyük çoğunluğun bu olumsuz durumla karşı karşıya kaldığını ve bu durumu yaşadığını ifade eder.

Bağlaç ve Ünlem Yinelemesi: Bağlaçların tekrarlanması ve vurgulanmak istenilen duyguya dikkat çekmek için sözcük ya da cümlelerin yinelenmesidir.

Ve doğar ıslak cesedi külün

Ve bakar bunca zamandır geldiği yola

Her şey kül için! Her şey kül için! Her şey!

Şair, ünlem işaretini Türkçe'nin sözdizimine aykırı bir yerde, dizinin sonunda ve sıklıkla kullanır. Zira bu kullanımda Cansever, bireyin koşuşturma içerisinde olduğu her şeyin; boşunluğuna/ona katkı sağlamadığına ve varolma çabasında verdiği mücadelenin olumsuz olacağına, yokluk içinde ayakta kalma biçareliğine dikkat çeker. Şair "ve" bağlacını yineleyerek, yaşanan durumu estetize ederek anlatır.

Sonuç

İkinci Yeni şiirinin öncü şairlerinden olan Edip Cansever, gerek yaşadığı dönem içerisinde gerekse sonraki yıllarda hakkında konuşulan ve tartışılan bir şairdir. Şiir çıkışını evrimleşme ve yenileşme olarak ifade eden şair, kendisini düşünen ve düşündüren dolaylı olarak tanımlar. O, lirik- dramatik edebi türlere ait olan unsurları kullanarak bileşimsel bir şiir oluşturmaya çalışır. Cansever dramatik şiirlerinde, bireyin yaşamış olduğu trajik durumu drama has yapı doğrultusunda dramatize eder ve somutlar. Şair aynı zamanda şiirinde, mevcut düzene karşı isyan eden/başkaldıran bir tavır sergiler. Çeşitli akım ve fikirlerden etkilenen şair, şiirini diyalektik bir perspektife dile getirir.

Toplumsal dönüşümün yaşandığı 1950'li yıllarda meydana gelen sosyal, siyasal ve ekonomik olaylar neticesinde şiirini birey merkezli oluşturan Edip Cansever, *Kül den Adamlar* şiirinde modernizmin/kapitalizmin birey üzerindeki etkisine değinir, bireyin varoluş problemlerini sorgular, yansıtır ve şiirinde somutlar. Şair, kapitalizmin beslenmesini/sürekliliğini sağlayan kenti, bireyin varoluşunu anlamlandırmasında engelleyici bir faktör olarak görür; sıkışmışlığı ve herkesleşmeyi bu mekân etrafında yansıtır. Verili düzenin insan üzerindeki baskısını ve eziciliğini dile getirir. İnsanın yok oluşunun kısır bir döngü şeklinde devam etmesine, bu sistemin her tarafı kaplamasına/yok etmesine isyan eder.

İkinci Yeni içerisinde yer alan Edip Cansever, şiirini belli bir yapı etrafında oluşturur. Yaşama dair her şeye diyalektik açıdan bakan şair, *Kül den Adamlar* şiirinde de oluşturduğu birimleri temayla ilişkili bir şekilde verir. Dil konusunda yenileşmeye giden Cansever, şiirde bağdaştırma, sapma, benzetme, imge gibi çeşitli dilsel değişimleri uygular. O, aynı zamanda diğer şiirlerinde olduğu gibi *Kül den Adamlar* şiirinde ahenge önem verir; ritmin, ahengin ve söyleyişin sağlayıcılarından biri olan yinelemelere başvurur.

KAYNAKÇA

- Aksan, Doğan (2013). *Şiir Dili ve Türk Şiir Dili Dilbilim Açısından Bakış*. İstanbul: Bilgi Yayınları.
Aktaş, Şerif (2009). *Şiir Tahli Teori- Uygulama*. Ankara: Akçağ Yayınları.
Ayhan, Ece (2001). *"Özgürlük Amuda Kalkmak Değildir", Aynalı Denemeler*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
Bachelard, Gaston (2007). *Ateşin Tin Çözümlemesi*. İstanbul: Öteki Yayınları.
Berk, İlhan (1992). *"İkinci Yeni", El Yazmalarına Vuruyor Güneş*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
Cansever, Edip (2012). *Sonrası Kalır I*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
Çetişli, İsmail (2010). *Batı Edebiyatında Edebi Akımlar*. Ankara: Akçağ Yayınları.
Çüçen, A.Kadir (2012). *Martin Heidegger: Varlık ve Zaman*. İstanbul: Sentez Yayınları.
Eyuboğlu, İsmet Zeki (1987). *Turgut Uyar'ın "Uzak Kaderler İçin" Adlı Şiiri Üzerine Bir Çözümleme Denemesi*. İstanbul: Geçit Kitabevi.
Freud, Sigmund (2011). *Kitle Psikolojisi*. İstanbul: Cem Yayınları.
Geçen, Sevda (2014). *İkinci Yeni Şiirinde Başkaldırı*. Yüksek Lisans Tezi, Ardahan Üniversitesi.
Kanter, Beyhan (2013). *Şiirsel Kimlikten Mekânsal Sınırlara/ İkinci Yeni Şairlerinin Mekân Algısı*. İstanbul: Metamorfoz Yayınları.
Kanter, M. Fatih (2005). *Turgut Uyar'ın "Uzak Kaderler İçin" Adlı Şiiri Üzerine Bir Çözümleme Denemesi*. *Ada Dergisi*, Kış-Bahar. s. 13-17.
Karaca, Alaattin (2010). *İkinci Yeni Poetikası*. Ankara: Hece Yayınları.
Laing, Ronald D. (2012). *Bölünmüş Benlik*. İstanbul: Pinhan Yayınları.
Levinas, Emmanuel (2011). *Ölüm ve Zaman*. Ankara: Dost Kitabevi.
Öcal, Oğuz (2009). *Edip Cansever'in Şiirleri Üzerine Bir İnceleme*. Doktora Tezi, Kırıkkale Üniversitesi.
Sartre, Jean P. (1997). *Varoluşçuluk*. İstanbul: Say Yayınları.
Utgargi, Svetlana (2007). *Bunalım Edebiyatı ve Modernizmin Sorunları*. İstanbul: Yeni Ortam.